

Маја Белегишанин Ивановић

ПОЕЗИЈЕ

Гордана Симеуновић, *Вийки йламен*,
Пресинг, Младеновац, 2021.

Гордана Симеуновић је ауторка више збирки поезије: *Моја хаљина и ја* (2000), *Наруквица од слоноваче* (2002), *Побуна крјених луџака* (2005), *Подно мирној сна* (2008), *Време хлеба* (2009), *Бука живојиа* (2015), *Пуџ до моје куће – изабране йесме* (2018). У новој песничкој књизи *Вийки йламен* песникиња остаје верна свом поетском изразу који плени свежином језика и стила, и доноси разнолике теме које буде и осећања и мисаону запитаност.

Песме у овој књизи нису организоване у циклусе, но и поред тога може се уочити присуство више тематских жаришта. Песме о оцу, мајци и брату, песме о детињству, о ратним годинама новије историје на овим просторима („Свадба”, „Ђурђевдан 1999.”, „Жене које су чекале”), затим о мигрантима, о разним пошастима какве су поплаве из 2014. године и актуелна корона... Ту су и песме-градске слике, са онеобиченим ситуацијама („Протест”, „Уточишта”, „Минибус”, „Први плач”). Значајан за ову збирку је и круг љубавних песама, са различитим односима мушкарца и жене, затим мале личне приче налик на промишљање неких ситуација („Сви моји пси”, „Дисање”), а постоје и песме о самоћи („Мирис кафе у градској библиотеци”, „Самоћа”, „Супруге рибара чекају мужеве да се врате”, „Глорија”). Постоје и оне песме из којих проговара нека бајковитост („Сава, љубав Дунава”), митолошки наноси („Европа”), ониричност („Царски друм”, „Летење”), древност („Београд”). И наравно, песме са мотивом писања поезије и песника („Песник”, „Ватра”, „Ослобађање”, „Пуне мреже”).

Ова богата лепеза тема и мотива нашла је и своје адекватно стилско уобличење. Каткад и исти мотив у различитим песмама има другачије, посебне емотивно-стилске обраде. На пример, наративни и епистоларни тон песме „Драги тата”, а с друге стране, сажетост и језгровитост песме „Отац”. Или, о мајци, дужа песма „Врати ми моје крпице” и краћа, названа „Мајци”. Поменуто наративност одлика је и песама о историји на овим просторима и сећањима општим и личним која се преплићу; „Свадба” говори о једној српској свадби 1990. године на већ тада опасном хрватском терену. Уме Гордана Симеуновић да и у другим песмама ниже мотиве тако да се добије занимљива и упечатљива прича која ипак не ремети лирску потку песме. Тако, песма „Врати ми моје крпице” говори о остарелој мајци и њеној деменцији; побројавање онога што мајка ради побуђује код читаоца посебно емотивно стање и осликава однос мајке и кћерке.

И опис је битна црта Горданиног песништва. У појединим песмама дати су описи амбијента или неких ситуација на такав начин као у филму (песма „Штафета”), или у документарној емисији („Две слике”, песма у којој је остварен контраст између миграната и богатих, беспослених туриста).

Документарност је такође одлика ове поезије, јер неке песме постају сведочанство одређеног времена (мигранти, корона, компјутерски хладни ратови), наравно – са коментаром лирског субјекта, било у тону ироније, сете или својеврсног очућавања. Или свега тога заједно, како и бива у доброј поезији... У неким песмама глас је позајмљен другима („Жене које су чекале”, „Глорија” или персонификована река Сава која говори о својој љубави – „Сава, љубав Дунава”), а неке су остварене као обраћање лирског субјекта другом лицу, било да је то отац, мајка или вољени мушкарац. Песма „Ослобађање” спаја мотив љубави и мотив песме, а „Летење”, као на Шагаловим платнима, носи посебан ониричан лет. Бајковитост и ониричност настањује и друге песме, а неочекивани крај – у тону ироније, парадокса, онеобичене слике или сетног коментара – важна је црта ове поезије, као што су и свеже метафоре и поређења она фина ватра која греје ову збирку, а ненаметљиве књижевне реминисценције отварају шири контекст књижевности и културе.

Има песникиња изоштрено око за појаве у стварном свету, као и у свом унутарњем свету. С таквим оком, руку под руку овде иде и једна лепа лирска емпатија. Било да пева о мајци, о ратним ветеранима, о мигрантима, о усамљеним женама, о путницама у минибусу, о старицама у Душановој улици – та емпатија се на јасан али ненаметљив начин уткива у све песме. Ево у целости песме о старицама, а пропратне речи анализе овде су сувишне...

Уточишта

На прозорима
својих станова
у Душановој
догоревају старице.

Њихови погледи су упрти
у обезглављене платане,
сивобеле ракље
које чекају распињање.

Навлаче завесе,
окрећу се
и смеше
на поља шарених тапета
где су направиле гнезда
за протеране птице.

Песме Гордане Симеуновић су „пуне као нар” (поређење из песме „Песник”). У њима је она тиха ватра која греје читаоца и не оставља га равнодушним након читања збирке, већ му дарује неко посебно и племенито осећање које га покреће да се неким песмама изнова враћа...